

drodzenie
www.polonia.org.ua

Zadanie realizowane w ramach zlecenia
Ministerstwa Spraw Zagranicznych
Rzeczypospolitej Polskiej

Realizacja projektu здійснюється за підтримки
Міністерства закордонних справ Польської
Республіки

Запрошення до діалогу про пограничний апокаліпсис

Саме такою була мета нещодавнього презентаційного турне Україною, у рамках якого представили переклад українською мовою книжки поляка Войцеха Пестки «До побачення в пеклі. Кресовий апокаліпсис: Україна, Польща, Білорусь, Латвія», де описуються складні сторінки міжнаціональних стосунків на колишніх східних польських територіях.

Світлана СУХАРЄВА

До речі, авторів книги була вручена Міжнародна літературна премія Григорія Сковороди «Сад божественних пісень». Войцех Пестка був зворушений тим, що йому випала честь бути причетним до імені великого Сковороди, адже світогляд мандрівного філософа йому дуже близький, а переслідування в часи соціалістичного режиму дозволяють і нашому сучасникові мріяти про те, щоб колись на його могилі з'явився відомий напис: «Світ ловив мене, та не спіймав».

Поява книги про міжнаціональні стосунки викликала зацікавлення у колі істориків, літературів, літературних критиків, політологів та суспільних діячів. Сприяла цьому незвичність обговорюваної тематики. Як писала авторка однієї з польськомовних рецензій на книгу «До побачення в пеклі» Божена Горська, «назва майже дантівська, а автора проводять по своєму

пеклу оповідачі-провідники. Це також урожай довгої, по своїй суті самотньої, романтичної подорожі, яка виникла з почуття обов'язку сплати родинного боргу, а також з потреби серця – найважливішої, дуже особистої. Подорожі у часі і просторі, а може, передусім, углиб себе».

А приводів до жвавої дискусії поляків навколо нового твору Войцеха Пестки, виданого у формі репортажів, у 2009 році було більш ніж достатньо. Праві сили суспільства закликали до осуду і чіткого розподілу історичних постатей на два ідеологічні табори, натомість ліві говорили, що не варто торкатися цієї теми, бо вона може викликати нездоровий резонанс у суспільстві, а люди-свідки з часом відійдуть у вічність і проблематика сама втратить свою актуальність. Суперечливий дух витав і в колі істориків, які звертали суспільну увагу на арифметику війни. Вони ставили запитання: чи взагалі так годиться писати про історію?

Вистачало і позитивних відгуків, як, скажімо, рецензія Марека Вежбіцького у двомісячнику творчих середовищ «Люблін. Культура і суспільство», котрий писав: «Автор не обмежив свого дослідження виключно польськими долями. Він розмовляє також з українцями, євреями, білорусами, латвійцями. Таким чином, його творчі пошуки набувають універсального виміру, тому що їх лейтмотивом стає доля особистості в тоталітарній системі, незалежно від національного чи культурного походження».

Войцех Пестка не мав на меті брати на себе функцію історика чи судді – він просто віддав шану звичайним людям різних національностей, мав відвагу глянути на історичне минуле їхніми очима, відчувти їхній біль і донести його до сучасників. Багатьох героїв репортажів уже немає серед живих, а їхнє слово живе і збуджує емоції та закликає до роздумів.

Поетеса Ніна Горик зазначила, що матеріал «бере в полон і змушує вести діалог з автором та із самим собою. Письменник-публіцист насторожує, змушує робити вибір». «У мене склалося враження, що я читала кіносценарії. За цими розповідями можна знімати фільми. Вибуховість слова, вправність художнього письма, яка стоїть за цією книжкою, – ось основні риси письменницького стилю».

Із матеріалами праці в польській та українській версії можна буде познайомитися на сайті Інституту Польщі. Відгукуючись на прохання автора, перекладача та організаторів заходу, закликаємо до конструктивної дискусії.

Zaproszenie do dialogu o apokalipsie kresowej

Switłana SUCHARIEWA

Prof. dr hab. Adam Marcinkowski urodził się 24 grudnia 1942 r. w Bydgoszczy. W roku 1964 r. ukończył Techniczną Oficerską Szkołę Wojsk Lotniczych. W 1974 r, po ukończeniu studiów historycznych, rozpoczął pracę naukowo-badawczą w Wojskowym Instytucie Historycznym w Warszawie. W 1980 r. został doktorem, w 1985 doktorem habilitowanym, a w 1996 r. uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych. W Wojskowym Instytucie Historycznym w Warszawie zajmował się historią najnowszą. Od 1985 r. był kierownikiem Zakładu Najnowszej Historii Wojskowej. Prowadził badania nad powojennymi dziejami Wojska Polskiego oraz przemianami polityczno-wojskowymi w świecie. W drugiej połowie lat osiemdziesiątych zorganizował interdyscyplinarny zespół historyków i prawników do zbadań zjawiska stalinizmu w WP. W oparciu o badania źródłowe, zespół ten podjął się naukowego opracowania różnych przejawów stalinizmu.

Właśnie taki był cel ostatniego turnieju prezentacyjnego po Ukrainie, w ramach którego przedstawiono tłumaczenie na język ukraiński książki Wojciecha Pestki «Do zobaczenia w piekle. Kresowa apokalipsa: Ukraina, Polska, Białoruś, Łotwa».

Impreza wzbudziła zainteresowanie w gronie historyków, pisarzy, krytyków literackich, politologów i osób publicznych.

Przyczynił się do tego niezwykle temat dyskusyjny. Jak pisze autorka jednej z polskojęzycznych recenzji książki «Do zobaczenia w piekle» Bożena Górka, «tytuł prawie dantejski, a narratora-autora oprowadzają po swoim piekle rozmówcy-przewodnicy. To także plon długiej, w istocie samotnej, romantycznej wędrówki z poczucia powinności spłacenia rodzinnego długu, a także z potrzeby serca – najważniejszej, bardzo osobistej. Wędrówki w czasie i przestrzeni, ale może przede wszystkim... w głąb siebie».

Powodów do ożywionej debaty Polaków na temat nowego utworu Wojciecha Pestki, który ukazał się w 2009 roku w formie reportażu, było wystarczająco dużo. Prawicowe siły społeczeństwa wzywały do osądzenia i ścisłego podziału postaci historycznych na dwa obozy ideologiczne, natomiast lewica wypowiedziała się za tym, że tego tematu dotyczyć nie należy, ponieważ może to spowodować niezdrowy oddźwięk w społeczeństwie, a świadkowie po pewnym czasie odejdą z życia i problem sam straci na swej aktualności. Duch kontrowersji wznosił się też w kręgu historyków, którzy zwracali uwagę opinii publicznej na arytmetykę wojny. Stawiali oni pytanie: czy w ogóle należy tak pisać o historii?

Z materiałami pracy w wersji polskiej i ukraińskiej można będzie zapoznać się na stronie internetowej Instytutu Polskiego. Zachęcamy do konstruktywnej dyskusji.

Польський дім у Бердянську

Наприкінці 2001 року згідно з рішенням Сенату Польщі та за посередництвом Товариства «Wspólnota Polska» у Бердянську для потреб Польського культурно-освітнього товариства «Відродження» було придбано трикімнатну квартиру. Проте у свідомості місцевих поляків нове приміщення було чимось значно більшим, ніж офіс. Відомо, що слово «дім» пов'язане з поняттям «родина», а нечисленні поляки Бердянська почуваються саме такою близькою духовно спільнотою, тому осередок польськості на «Азмолі» називають Польським домом.

Тереза КРАСНОКУЦЬКА-СУХОМЛИНОВА,
директор Польського
дому в Бердянську

Наявність власного приміщення є важливим інтегруючим чинником для кожного члена Товариства «Відродження». Поляки відчували байдливе ставлення вітчизни предків,

усвідомили себе частиною великого польського народу. Згодом Польський дім став потужним навчально-дидактичним осередком, де відбуваються заняття з вивчення рідної мови та культури. Діяльність Товариства «Відродження» всебічно підтримується інституціями, що допомагають польській діаспорі та

місцевим спонсорам. Варто згадати про постійних партнерів польської громади Бердянська: Сенат і Уряд Польщі, Генеральне консульство Польщі у Харкові, Товариство «Wspólnota Polska», Фонди «Pomoc Polakom na Wschodzie» і «Semper Polonia», а також Бердянський університет менеджменту і бізнесу.

На сьогодні Польський дім у Бердянську є справжнім вогнищем польської культури, який гідно представляє польську державу й народ. Двері Польського дому відкриті для усіх поляків і людей доброї волі, які цікавляться культурою та традиціями братньої держави – Польщі.

Фестиваль «Україна в центрі Любліна»

У першій декаді листопада польське місто Люблін вже вп'яте стало на декілька днів українським. Отже, фест української культури відзначав цього року маленький ювілей. Фестиваль з'явився як ініціатива студентів і української меншини в місті Люблін, а також поляків, зацікавлених Україною. «Ми хочемо показати найцікавіші речі в дуже багатій сучасній українській культурі», – розповідає координатор фестивалю Мар'яна Кріль з «Фонду духовної культури прикордоння».

Таку ініціативу радо підтримали Люблінська міська рада, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Польщі Маркіян Мальський, місцеві медіа та інституції.

У перший фестивальний день у люблінському кінотеатрі «Байка» відбулася польська прем'єра фільму «Живі» українського режисера Сергія Буковського. Це кіно про Голодомор в Україні 1932-1933 років.

Друга подія першого дня «України в центрі Любліна» - виставка фотопроекту Ростислава Шпука «Без ознак мистецького життя» (Б.О.М.Ж.).

«Без ознак мистецького життя» – це не маскарад, а серйозний і потрібний проект фотографа з Івано-Франківська та людей, які творять журнал «Просто неба». «Б.О.М.Ж.» наголошує на проблемах безпритульних в Україні, на тому, що такі люди живуть серед нас і вони теж... люди. У рамках фотопроекту в безхатченків вже перевтілювалися Тарас Прохасько, Юрій Іздрик, Софія Андрухович, Юрій Андрухович, Олег Гнатів та інші. Разом з івано-франківським фотографом у відкритті виставки взяли участь Мар'яна Соха із львівської організації «Оселя» та поет Григорій Семенчук. Фотовиставка «Без ознак мистецького життя» триватиме в люблінській кав'ярні «У фотографа» до 2 грудня.

Вуличний журнал «Просто неба» – видання соціально-культурного спрямування, що має на меті допомогти безпритульним людям. «Просто неба» є членом Міжнародної мережі вуличних видань і дотримується його принципів видання та розповсюдження преси: журнал розповсюджують безпритульні люди і половина його вартості – це їхній заробіток.

У Фестивалі української культури «Україна в центрі Любліна», який тривав з 9 по 11 листопада, взяли участь члени Польського культурно-освітнього товариства «Відродження» в Бердянську.

Festiwal "Ukraina w centrum Lublina"

Festiwal jest inicjatywą studentów i mniejszości ukraińskiej w Lublinie, a także Polaków zainteresowanych Ukrainą. Chcemy pokazywać to, co najciekawszego dzieje się we współczesnej kulturze ukraińskiej – zapewnia koordynatorka festiwalu Mariana Kril z Fundacji Kultury Duchowej Pogranicza.

Wydarzenie rozpoczęło się projekcją filmu "Żywi" i spotkaniem z jego reżyserem Serhijem Bukowskim. Film, opowiadający o wydarzeniach związanych z Wielkim Głodem na Ukrainie w latach 1932-33, będzie pokazany w Polsce po raz pierwszy.

W lubelskiej kawiarni "U Fotografą" otwarta odbyła się wystawa fotograficzna Rostysława Szpuka z Iwano-Frankiwska pt. "Bez oznak życia artystycznego". Przedstawią ona znanych na Ukrainie literatów i artystów upozowanych na ludzi bezdomnych. "Ta wystawa ma zwrócić uwagę na problemy społeczne, pokazać, że każdy z nas może stać się bezdomnym" - powiedziała Kril.

W kawiarni "Między Słowami" odbył się wieczór poezji ukraińskiej. Swoje wiersze czytali znany ukraiński poeta, tłumacz i eseista Andriy Lubka z Užhorodu oraz studiująca w Lublinie Oleksandra Matuszenko. Natomiast w klubie "Czarna Owca" wystąpił zespół "PoliKarp" z Kijowa, grający muzykę rockową inspirowaną folklorem Polesia i Karpat.

W ostatnim dniu Festiwalu, w cerkwi greckokatolickiej w Muzeum Wsi Lubelskiej została otwarta wystawa modeli drewnianych cerkiewek z Łemkowszczyzny. Ich autor, Michał Warchił z Legnicy jest rolnikiem, łemkiem urodzonym w okolicach Jasła, który został wysiedlony podczas akcji "Wisła" po II wojnie światowej. Wraz z synem tworzy miniaturowe kopie istniejących bądź zniszczonych cerkiewek.

Dom Polski w Berdiańsku

Siedziba, biuro, office, miejsce spotkań – różnie można określać trzypokojowe mieszkanie, kupione przez Stowarzyszenie "Wspólnota Polska" w 2001 roku dla potrzeb Polonii w Berdiańsku. Natomiast od samego początku miejscowi Polacy mówili, że jest to Dom Polski. Ten wyraz – Dom – wiąże się, przede wszystkim, ze słowem rodzina, czym, niewątpliwie, jest nieliczna, ale prężna, polska wspólnota w tym wczasowym mieście.

Fakt zakupu mieszkania stał się ważnym czynnikiem integrującym wszystkich członków Polskiego Kulturalno-Oświatowego Towarzystwa "Odrodzenie". Polacy Berdiańska poczuli się, tak rzec, docenieni przez Macierz, odczuli, że przynależą do Wielkiej Rodziny, miano której Polska.

Z czasem biuro przetworzyło się w nowoczesny ośrodek dydaktyczny. Do tego przyczyniły się organizacje, wspierające Polonię i miejscowi Polacy-przedsiębiorcy. Szczególne wyrazy uznania kierujemy Senatowi i Rządowi Polskiemu, Stowarzyszeniu "Wspólnota Polska", Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie, Fundacji Semper Polonia, Konsulatuowi Generalnemu RP w Charkowie.

Obecnie Dom Polski w Berdiańsku jest nie tylko siedzibą Polonii, lecz ośrodkiem godnie reprezentującym całą Polskę i jej kulturę. Drzwi Domu Polskiego w Berdiańsku są otwarte dla każdego Polaka i wszystkich wszystkich ludzi dobrej woli zainteresowanych poznawaniem kultury i tradycji Wielkiego Narodu Polskiego.

Teresa Krasnokucka-Suchomłynowa, dyrektor Domu Polskiego w Berdiańsku.